

Slutning endnu sige følgende Ord: Naar den meget ærede Justitsminister rettede den Behreidelse til mig, at jeg i mit første Foredrag ved at vise, hvor mange Gange en Sag kunde vandre mellem Landsretten og Høiesteret, ikke havde viist noget Andet, end hvad der ogsaa kan passere hos os, efter som jo Høiesteret eller i det Hele en overordnet Ret hos os kan, naar Underretten begaar en Formalitetsfeil, vise den tilbage, og at man kan tænke sig, at det kan ske i det Uendelige, hvis Underretten bliver ved at begaa Feil i det Uendelige, tror jeg, at denne Behreidelse fra den meget ærede Justitsministers Side er meget langt fra at ramme mig. Thi Sagen er den, at den meget ærede Justitsminister siger, at det kan ske hos os paa Formalitetens Omraade, men det var ikke Formalitetens Omraade, fra hvilket jeg hente mine Exempler. Jeg hente dem fra Realitetens Omraader, navnlig fra saadanne, som vare eiendommelige for den Procesmaade, som det foreliggende Forslag foreslaar. Naar jeg saaledes sagde, at der først kan appelleres til Høiesteret om Beviskjendelsen, da er den Omstændighed, om Beviskjendelsen er rigtig eller urigtig, ikke nogen Formalitet, men det er en stor Realitet. Naar jeg sagde, at der kan anden Gang appelleres til Høiesteret paa Grund af Feil i Bevisbeslutningen, saa er det ikke en Formalitet, men en væsentlig Realitet, om Bevisbeslutnings-Kjendelsen har været af den Bestaafenhed, at den har negtet Parten at faae indtalt et eller flere Vidner, som det senere har viist sig, derved at hans andre Vidner ikke have udtalt sig tilstrækkelig at han virkelig i høi Grad trængte til. Naar jeg fremdeles talte om, at Forfriskningskjendelsen kunde appelleres til Høiesteret, og at Sagen paa denne Maade kommer 3die Gang til Høiesteret, er det heller ikke en Formalitet; thi det Spørgsmaal, om det kan tilledes Parten at føre andre og bedre Vidner i sin Sags Interesse, end det lykkedes ham første Gang, er et Realitets- ikke et Formalitets-spørgsmaal. Jeg veed ikke, det kan man disputere om, hvorvidt det Tilfælde, jeg nævnte som 4de Gang, Sagen kan komme til Høiesteret ved en Paris Appel, nemlig naar Landsretten har forsomt ved sin Dom at angive, om et af ham paastaet Faktum var bevist eller ikke, kan falde under Formaliteternes Omraade; men jeg tror det dog ikke. Endelig forudsatte jeg tilsidst som 5te Gang, at den endelige Dom af Landsretten appelleres i Henseende til hele sit Omfang og sin virkelige Realitet. Naar jeg altsaa idag har tilladt mig at udtale mig, og jeg vil gjøre det saa bestemt som jeg kan, imod den Tanke, som er nedlagt i det foreliggende Udkast, at man hos os ved Indførelsen af offentlig og mundtlig Procedure skal gaa den Vej at tilføie sætte vor bestaaende Retsforfatning, og i Stedet derfor sætte noget Andet

og Nyt, hentet fra fremmede Forbilleber, saa vil jeg dog paa den anden Side udtale, at derfor vil sikkerlig langtfra det store Arbeide have været forgjæves, som er nedlagt i Procestommisionens Betænkninger og Forslag og navnlig da i det her foreliggende Udkast. Det gif jo ikke anderledes i Tydskland, end at man ogsaa der havde et stort og omfangsrigt og med Opoffrelse af mange Kræfter ubearbejdet Forslag med tilhørende Betænkning og med hvad dermed stod i Forbindelse, da man der foreslog en Gjennemførelse af Bevisumiddelbarhedsprincippet, netop paa samme Maade, som her er foreslaaet, men at man dog fandt, at man maatte gaa bort deraf og slutte sig til et ganske andet System; men sikkerlig var lige saa lidt dette store Arbeide uden Frugt, som det vil være uden saadan her. Der er i Udkastet og i hvad dermed staar i Forbindelse nedlagt saa mange Tanker, der har fundet en saa grundig Prøvelse Sted paa saa mange Omraader, at ganske vist — derom tvivler jeg ikke, og derom tror jeg ikke, at Noget bør tvivle — deraf vil udspringe en rig Frugt, om den end ikke netop bliver af den Art, som Udkastet her byder. Om dette Bevisumiddelbarhedsprincippet, som Forslaget, jeg tør sige for anden Gang, forsøger at gennemføre paa det europæiske Retsomraade, udtalte den ærede Justitsminister ogsaa i sit Foredrag, at det var et Spørgsmaal, som fortjente den næste Overveielse, om man skulde følge det eller vælge den Fremgangsmaade, som den rhinsk-scanke Proces og vor Sø- og Handelsretslov har fulgt, nemlig at lade Vidnerne afhøre om fornødent af delegerede Dommere og siden dokumentere deres Udsagn under den mundtlige Procedure — jeg siger, at det er mit Haab, at den ærede Justitsminister ogsaa vil række Haand til en Udførelse af Grundlovens § 74 paa sidstnævnte Maade, dersom det ved en næiere og moden Overveielse maatte findes, at den dog ogsaa bør foretrakkes her, ligesom den er foretrukket paa det Retsomraade, fra hvilket Udkastet har hentet sit Forbillede.

Steenstrup: Den Interesse, hoormed Thinget navnlig idag har fulgt Forhandlingerne, skal ikke friste til lange Udtalelser, og jeg havde heller ikke tænkt paa Sigt isoreien. Jeg skal gaa ud fra, at det ved Flertallets Beslutning var vedtaget at foretrække det foreliggende Forslag fremfor den gjældende Proceslovgivning, og saa skal jeg sige, at uagtet jeg ikke ubetinget foretrakker det, har jeg dog paa Jølelsen, at Mange vilde gaa ind derpaa under visse Forudsætninger. Jeg siger altsaa, dette forudsat, at man foretrakker det foreliggende Forslag fremfor det nu gjældende, saa har jeg visse Hovedindsigninger at gjøre derimod, og de ere kort sagt, at